

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 3012/2021
08.12.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Катарине Манојловић Андрић, председника већа, Гордане Џакула и Бранке Дражић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији су пуномоћници Никола Грчић и Драгослав Јакшић, адвокати из ..., против туженог ЈП „ЕПС“ Београд, Огранак РБ „Колубара“ Лазаревац, чији је пуномоћник Александар Будаљић, адвокат из ..., ради исплате, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2288/21 од 17.06.2021. године, у седници одржаној 08.12.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 2288/21 од 17.06.2021. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснована жалба туженог и потврђује пресуда Основног суда у Лазаревцу П1 277/19 од 17.05.2021. године.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени да тужиоцу накнади трошкове ревизијског поступка у износу од 87.536,00 динара у року од осам дана од дана пријема отправка пресуде.

ОДБИЈА СЕ као неоснован захтев туженог за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Основног суда у Лазаревцу П1 277/19 од 17.05.2021. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца и обавезан тужени да тужиоцу на име мање исплаћених зарада по основу сменског рада за период од 19.04.2016. до маја 2020. године исплати појединачно опредељене износе са законском затезном каматом од датума доспелости па до исплате, ближе одређене овим ставом изреке, као и да тужиоцу на име накнаде штете због мање исплаћене зараде за време коришћења годишњег одмора, за исти период, исплати појединачно опредељене износе са законском затезном каматом од датума доспелости па до исплате, ближе одређене овим ставом изреке и да на досуђене новчане износе уплати за тужиоца доприносе за обавезно пензијско инвалидско осигурање Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да на име трошкова парничног поступка исплати тужиоцу износ од 96.300,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 2288/21 од 17.06.2021. године, ставом првим изреке, преиначена је пресуда Основног суда у Лазаревцу П1 277/19 од

17.05.2021. године и одбијен као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени да му на име мање исплаћене зараде по основу сменског рада исплати износе наведене у овом ставу изреке са законском затезном каматом од дана доспелости сваког појединачног износа па до исплате и да на ове износе у корист тужиоца уплати надлежном Републичком фонду за ПИО доприносе за обавезно пензијско и инвалидско осигурасње. Ставом другим изреке, преиначена је одлука о трошковима парничног поступка садржана у ставу другом изреке првостепене пресуде и одбијен захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени да му на име накнаде трошкова парничног поступка исплати износ од 96.300,00 динара, а обавезан је тужилац да туженом на име трошкова првостепеног парничног поступка исплати износ од 2.150,00 динара, у року од 15 дана од дана пријема писаног отправака пресуде. Ставом трећим изреке, обавезан је тужилац да туженом накнади трошкове другостепеног парничног поступка у износу од 28.837,16 динара у року од 15 дана од дана пријема писаног отправака пресуде.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено, преко пуномоћника, изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права.

Тужени у одговору на ревизију предлаже да се ревизија одбије, а тужилац обавезе на накнаду трошкова ревизијског поступка.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11, 49/13-УС, 74/13-УС, 55/14, 87/18 и 18/20) у даљем тексту: ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија тужиоца основана.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2) ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је у радном односу код туженог на неодређено време и у утуженом периоду је рад обављао тако што је сваки други дан радио по 12 часова. Организација рада код туженог је таква да тужилац мења другог запосленог на истом радном месту сваког другог дана, с тим што један дан ради од 07 до 19 часова, други дан је пауза и тако се циклус понавља. Тужени приликом обрачуна и исплате зараде тужиоцу, зараду није увећавао за рад по основу сменског рада за 8,9%, сходно одредби члана 38. став 1. тачка 4) Посебног колективног уговора за Електропривреду Србије.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је усвојио тужбени захтев, оценивши да је тужилац у наведеном временском периоду радио у сменама и зато има право на увећану зараду у складу са чланом 108. став 4. Закона о раду и члану 38. став 1. тачка 4. Посебног колективног уговора туженог, у висини утврђеној вештачењем.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев. По налажењу тог суда, начин рада тужиоца нема карактер сменског рада због чега он неосновано потражује од туженог исплату по том основу.

По оцени Врховног касационог суда, основано се ревизијом указује да је побијана другостепена одлука донета уз погрешну примену материјалног права.

Наиме, одредбом члана 108. став 1. тачка 2. и 3. Закона о раду („Сл. гласник РС“, бр. 24/05...32/13), прописано је да запослени има право на увећану зараду у висини утврђеној општим актом и уговором о раду и то: за рад ноћу и рад у сменама, ако такав рад није вреднован при утврђивању основне зараде - најмање 26% од основице, за прековремени рад – најмање 26% од основице, док је ставом 3. истог члана прописано да општим актом и уговором о раду могу да се утврде и други случајеви у којима запослени има право на увећану зараду.

Одредбом члана 7. став 2. тачка 2. Посебног колективног уговора за Електропривреду Србије („Сл. гласник РС“, бр. 15/15), прописано је да послодавац доноси одлуку о распореду, почетку и завршетку радног времена, полазећи од следећег: на радним местима где процес рада траје непрекидно, рад се организује у сменама, при чему се под сменским радом подразумева рад у две (по 12 сати) или више смена (по 6 или 8 сати) у току радног дана када на истим средствима за рад, раде наизменично најмање два запослена, или две групе запослених, при чему измена смена може бити континуирана или са прекидима током одређеног периода дана или недеља, док је одредбом члана 38. став 1. тачка 4. прописано да се основна зарада запосленог увећава за рад у сменама за 8,9%.

Према директиви Европске уније 2003/88 – ЕС сменски рад је дефинисан као начин организације рада у коме радници мењају једни друге на истом радном месту у складу са одређеним обрасцем, укључујући и образац ротирања, који може бити непрекидан или без прекида (континуиран или дисконтинуиран), изискујући потребу да радник ради у различито време током одређеног периода дану или ноћу, а турнус се у свом језичком значењу изједначава са сменским радом (пертурнум, по реду, редом). С обзиром да се под турнусом подразумева утврђен ред у коме више лица једно за другим обављају неки посао радећи наизменично и смењујући се, између ова два појма нема никакве разлике и представљају синониме. Директива Европске уније није извор права али њена садржина помаже у тумачењу појма сменског рада који наши закони не садрже.

Имајући у виду утврђене чињенице да тужени тужиоцу није извршио увећање зараде према наведеним законским одредбама и одредбама Колективног уговора које су важиле у спорном периоду, да је тужилац у утуженом периоду радио по моделу радног времена 12/36, Врховни касациони суд налази да је првостепени суд правилно усвојио тужбени захтев и обавезао туженог на исплату тражене разлике у заради по основу сменског рада, са припадајућим доприносима.

По оцени Врховног касационог суда, када се запослени на истом послу смењују према унапред утврђеном редоследу, ради се о сменском раду. Наиме, рад у сменама је рад који се непрекидно или са прекидима ради у најмање 2 смене, било дневне или ноћне, односно таква организација рада у коме радници мењају једни друге на истом радном месту у складу са одређеним обрасцем, укључујући образац ротирања, који може бити непрекидан или са прекидима у различито време током одређеног периода

дана или ноћи. Како је у конкретном случају код оваквог режима рада постојао континуитет, те имајући у виду и чињеницу да је сменски рад признат у општем акту тужене (Посебни колективни уговор за Електропривреду Србије), што указује између осталог да рад са наведеним моделом радног времена представља сменски рад, то је по оцени Врховног касационог суда правилан закључак првостепеног суда да тужилац, у смислу одредбе члана 108. став 3. Закона о раду и члана 38. став 1. тачка 4. Посебног колективног уговора за Електропривреду Србије, има право на увећану зраду у висини утврђеној општим актом и уговором о раду, у утуженом периоду, а правилно је првостепени суд обавезао туженог да за тужиоца изврши уплату доприноса за обавезно пензијско и инвалидско осигурање Републичком Фонду за ПИО.

Како је другостепени суд због погрешне примене материјалног права одбио тужбени захтев којим је тужилац тражио да се обавезе тужени да му исплати наведену накнаду, Врховни касациони суд је на основу члана 416. став 1. ЗПП, преиначио другостепену пресуду, тако што је одбио жалбу туженог и потврдио првостепену пресуду.

С обзиром на изнето, на основу члана 416. став 1. ЗПП одлучено је као у ставу првом изреке.

Тужиоцу, према успеху у ревизијском поступку, применом одредби чл. 153, 154. и 163. ЗПП припада право на накнаду трошкова ревизијског поступка, и то за састав ревизије у износу од 18.000,00 динара, за судску таксу на ревизију у износу од 27.814,67 динара и за одлуку о ревизији у износу од 41.721,67 динара, што све укупно износи 87.536,00 динара, применом важеће Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката и Таксене тарифе из Закона о судским таксама.

Туженом не припада право на накнаду трошкова ревизијског поступка, јер састав одговора на ревизију није била нужна радња за одлучивање у ревизијском поступку, па је применом члана 165. ЗПП одлучено као у ставу трећем изреке.

**Председник већа - судија
Катарина Манојловић Андрић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић